

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2006 m. gegužės 31 d. Nr. FA-1060-1-57
Vilnius

IŽANGA

Valstybinis auditas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijoje atliktas Valstybės kontrolės finansinio audito 6-ojo departamento direktoriaus 2005 m. birželio 8 d. pavedimu Nr. 1060-1.

Audito tikslas – įvertinti vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2005 metų finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė D. Krištopavičienė, vyresnioji valstybinė auditorė R. Guobienė ir valstybiniai auditoriai R. Aniukštytė ir M. Dilys.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau vadinama Ministerija) – yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš valstybės biudžeto, vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas žemės, maisto, žuvininkystės ūkio, kaimo plėtros valstybės valdymo funkcijas ir įgyvendina šiose srityse valstybės politiką. Ministerijos adresas: Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, kodas – 188675190. Audituojamu laikotarpiu Ministerijai vadovavo ministrė Kazimira Danutė Prunskienė, vyriausiojo buhalterio pareigas ėjo Buhalterinės apskaitos skyriaus vedėja Jurga Bagdonaitė.

Ši audito ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės biudžeto projekto, valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos ir dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos, dalis.

Audito ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o nepriklausoma nuomonė apie finansinę atskaitomybę ir kitas ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bus pareikšta audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audituojamas laikotarpis – 2005 metai. Audituos finansinės atskaitomybės formos: Išlaidų sąmatų vykdymo 2006 m. sausio 1 d. balansas (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2006 m. sausio 1 d. suvestinė ataskaita (forma Nr. 2), Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2005 m. apyskaita (forma Nr. 3), Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2006 m. sausio 1 d. apyskaita (forma Nr. 4), Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2006 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 5), Debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo 2006 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 6), Finansinio turto 2005 m. apyskaita (forma Nr. 7), Kompensuotų ilgalaikio materialiojo turto nuompinigių ir jų išlaidų sąmatos vykdymo 2005 m. ataskaita (forma Nr. 8), be to, Valstybės valdžios, valdymo, teisėsaugos, vidaus reikalų, saugumo, kitų viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos institucijų ir įstaigų etatų ir struktūros plano įvykdymo 2006 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. B-1).

Audituotais metais Ministerija vykdė septyniolika programų.

Ministerija 2005 m. gavo ir panaudojo 1 564 026,5 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais, patvirtintais valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-26.

Audito metu buvo tiriama ir vertinama vidaus kontrolė, atlikta rizikos analizė, įvertinti rizikos veiksniai, nustatytas jų galimas poveikis finansinei atskaitomybei, įvertintos vadovybės numatytos vidaus kontrolės procedūros rizikai sumažinti ir valdyti.

Siekiant įgyvendinti audito tikslus ir sumažinti audito riziką pagal sudarytas darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, ilgalaikio turto, prekių ir paslaugų naudojimo, subsidijų ir kitų išlaidų, pajamų įmokų į biudžetą programas atliktos savarankiškos procedūros.

Audito metu surinkta pakankamai įrodymų nepriklausomai finansinio audito nuomonei pareikšti.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Nustatėme klaidas ir teisės aktų pažeidimus, kurie daro įtaką Ministerijos suvestinėms ataskaitoms:

Ministerijos finansinėse ataskaitose

1. Nustatėme, kad Ministerija pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms iš Kaimo rėmimo programos skyrė subsidijas ir kitas išlaidas funkcijų, numatytų pavaldžių įstaigų nuostatuose, vykdymui:

- Valstybinei kiaulių veislininkystės stočiai – 1 431,9 tūkst. Lt, iš jų 338,4 tūkst. Lt buvo panaudoti darbo užmokesčiui,
- Lietuvos valstybiniam žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centrui – 80 tūkst. Lt pagal 2005-04-22 sutartį Nr. 8P-219, iš kurių 50,8 tūkst. Lt buvo skirti Centro darbuotojams autoriniams atlyginimams; 23,4 tūkst. Lt kompensacija ikriukų įsigijimui,
- Laukystos žuvų veislynui – 12 tūkst. Lt kompensacija ikriukų įsigijimui.

Pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms skirtas lėšas, tarp jų ir darbo užmokesčiui, Ministerija suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje nurodė kaip *Subsidijas* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.4) arba *Kitas išlaidas* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.8).

Subsidijų ir Kitų išlaidų skyrimas pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms prieštarauja Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punktui ir Biudžetinių įstaigų įstatymo 8 straipsnio 3 daliai, pagal kuriuos asignavimų valdytojas turėjo patvirtinti pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms programų sąmatas ir biudžeto asignavimus jose turėjo paskirstyti pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, nuostatomis.

2. Kaimo rėmimo programos sąmatoje *Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo* išlaidos nebuvo numatytos. Pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Iš Kaimo rėmimo programos *Kitų išlaidų* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.8.1.1.1.1.) Ministerijos darbuotojams priskaityta ir išmokėta 88,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 27,5 tūkst. Lt „Sodros“, iš viso 116,4 tūkst. Lt, t.y. šiuos biudžeto asignavimus panaudojo ne pagal nustatytą paskirtį.

3. Pagal 2005-12-09 sutartį Nr. SUT051128ABU1/8P-707 Ministerija išsinuomavo ir įsigijo trims metams teisę naudoti programinę įrangą. Pažeidžiant Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos (galiojusios 2005 m.) 303 punktą, Ministerija pagal PVM sąskaitą faktūrą SFP Nr. 005176 už nuomą sumokėtus 213,3 tūkst. Lt apskaitoje užregistravo kaip ilgalaikį nematerialųjį turtą.

Ministerija 213,3 tūkst. Lt suma nepagrįstai padidino nematerialaus turto vertę ir per 2005 m. priskaičiavo 213,3 tūkst. Lt amortizaciją. Todėl Išlaidų sąmatų vykdymo 2006 m. sausio 1 d. balanse (formoje Nr. 1) metų pabaigoje ilgalaikio turto vertė (2 eilutė) ir nematerialiojo turto amortizacija (47 eilutė) (atitinkamai ir Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2006 m. apyskaitoje (formoje Nr. 3) įrašyti duomenys) nepagrįstai padidinta 213,3 tūkst. Lt.

Už nuomą buvo mokama iš *Kompiuterinei programinei įrangai įsigyti* suplanuotų išlaidų (ekonominės klasifikacijos kodas 3.1.2.1.1.2), nors turėjo mokėti iš *Kitų paslaugų išlaidų* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.2.1.1.1.30).

4. Ministerija, vykdydama 88.1 Specialiąją žemės ūkio biudžetinių įstaigų mokamų paslaugų teikimo programą, neteikė paslaugų ir negavo pajamų, tačiau kiekvieną mėnesį iš biudžetinių lėšų sąskaitos į spec. lėšų sąskaitą pervesdavo lėšas ir užskaitydavo kaip pajamas. Taigi, Ministerijos Vidaus apskaitos poskyrio sudarytoje Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų

institucijų pajamų įmokų į biudžetą ataskaitoje (formoje Nr. 5) 278,2 tūkst. Lt *Faktiškos įmokos į valstybės biudžetą* yra nepagrįstos. Šia suma neteisingai sudaryta suvestinė pajamų įmokų ataskaita (forma Nr. 5).

5. Ministerija Ilgalaikio turto įsigijimo kasines ir faktines išlaidas nepagrįstai padidino 21,7 tūkst. Lt: *Kitų mašinų ir įrenginių* (ekonominės klasifikacijos kodas 3.1.1.3.1.2) – 2,3 tūkst. Lt, *Kompiuterinės programinės įrangos* (ekonominės klasifikacijos kodas 3.1.2.1.1.2) – 19,4 tūkst. Lt.

6. Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas Juridinių asmenų registre įregistruotas kaip biudžetinė įstaiga, jo steigėja yra Žemės ūkio ministerija, institutas nėra asignavimų valdytojas. Ministerija biudžeto lėšas (*Subsidijas, Kitas išlaidas, Turto įsigijimo išlaidas ir kt.*), iš viso 3 953,9 tūkst. Lt, skyrė pagal sutartis, nors turėjo paskirti kaip pavaldžiai biudžetinei įstaigai pagal patvirtintą išlaidų sąmatą, dėl to Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas nesudarė finansinių ataskaitų (forma Nr. 1, forma Nr. 3 ir kt.), kurios turėjo būti įtrauktos į Ministerijos suvestines finansines ataskaitas.

Pagal Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto įstatų 12.1 punktą instituto turtą sudaro įstatinis kapitalas. Tai prieštarauja instituto, kuris Juridinių asmenų registre įregistruotas kaip biudžetinė įstaiga, teisinei formai (įstatinį kapitalą gali turėti įmonės).

7. Į biudžetinių lėšų sąskaitą buvo grąžintos iš Kaimo rėmimo programos 2004 metais padarytos kasinės išlaidos (1 264,5 tūkst. Lt). Šias lėšas Ministerija nepagrįstai pervedė iš biudžetinių lėšų sąskaitos į administruojamųjų pajamų sąskaitą ir apskaitė kaip 88.2 Specialiosios ministerijos pajamomis finansuojamų Kaimo rėmimo programos išlaidų programos pajamas. Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 1 dalimi minėtos lėšos turėjo būti pervestos į Valstybės izdo sąskaitą. Pagal audito metu teiktą Valstybės kontrolės rekomendaciją Ministerija 2005 m. į biudžetą įmokėjo 723,2 tūkst. Lt, o 541,3 tūkst. Lt liko nepagrįstai apskaityti kaip 88.2 programos pajamos. 2006 m. gegužės mėn. Ministerija į valstybės biudžetą įmokėjo 218,5 tūkst. Lt, taigi nepagrįstai apskaitytas 88.2 programos pajamas sumažino iki 322,8 tūkst. Lt.

8. Biudžetinių įstaigų darbuotojų, nepriskirtų valstybės tarnautojų kategorijai, darbo apmokėjimą reglamentuoja tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“. Sudarant tam tikrų darbų atlikimo, kurie nėra nuolatinio pobūdžio, terminuotas sutartis darbo užmokesčio dydžiai neturėtų viršyti minėtu nutarimu nustatytų tarnybinių atlyginimų koeficientų dydžių.

Ministerijoje buvo sudaromos ir 2005 m. pabaigoje galiojo aštuonios terminuotos darbo sutartys tam tikrų darbų atlikimui. Šiose sutartyse darbo užmokestis buvo nustatytas sumine išraiška, nepagrindžiant jo dydžio. Dėl to negalime nustatyti, ar darbo užmokestis neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimu Nr. 511 nustatytų tarnybinių atlyginimų koeficientų dydžių ir ar biudžeto lėšos naudojamos tinkamai.

9. Ministerija 2005 m. sausio 1 d. NORD/LB Lietuva banko sąskaitoje LT454010042400251186 turėjo 1 065 667,09 Lt, kurie vidaus norminiuose dokumentuose (potvarkiuose, įsakymuose) įvardyti Gretutinio fondo lėšomis. Fondo lėšos buvo skirtos stojimo į Europos Sąjungą pasiruošimui. Iki 2004-06-20 galiojusios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos 22 punkte buvo numatyta, kad valstybės biudžeto asignavimų valdytojų administruojamos pajamos (pertvarkytų fondų, valstybės rezervo ir kitos) turėjo būti įmokėtos į valstybės biudžetą. Ministerija tuo metu galiojusios Tvarkos 22 punkto reikalavimo neįvykdė, o fondo lėšas naudojo einamųjų metų išlaidoms. Mūsų nuomone, minėtos lėšos turėjo būti pervestos į valstybės biudžetą. Ministerija fondo lėšų į biudžetą nepervedė, neišsprendė naudojimo teisėtumo, o išleido ilgalaikiam turtui įsigyti (77,7 tūkst. Lt) ir komandiruočių išlaidoms (163,3 tūkst. Lt, iš viso 241 tūkst. Lt, fondo likutis 2006-01-01 – 824 646,01 Lt).

Pavaldžiose biudžetinėse įstaigose

Laukystos žuvų veislyne (toliau tekste – Veislynas)

10. Pažeidžiant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 17 straipsnį, Veislyno finansinės ataskaitos buvo sudarytos ne pagal buhalterinių sąskaitų duomenis, o apskaita buvo tvarkoma pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos nuostatas.

Nustatėme:

- Veislyno šachmatinio žiniaraščio ir Balanso duomenys skiriasi: pavyzdžiui, Gamybinės veiklos sąnaudos (11 eilutė) Balanse nurodyta 52,4 tūkst. Lt, o atitinkamos buhalterinės sąskaitos 08 likutis šachmatiniame žiniaraštyje – 261,5 tūkst. Lt, Finansavimas iš biudžeto (43 eilutė) Balanse nurodyta 53,9 tūkst. Lt, buhalterinės sąskaitos 230 likutis šachmatiniame žiniaraštyje – 66,0 tūkst. Lt, Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais (32 eilutė) nurodyta 8,5 tūkst. Lt, buhalterinės sąskaitos 178 debitorinis likutis šachmatiniame žiniaraštyje – 69,2 tūkst. Lt.

- Balanse nenurodytas piniginių lėšų likutis 1,8 tūkst. Lt ir kt.

- Pagal žiniaraščio už 2005 m. gruodžio mėnesį duomenis į 230 debetą buvo nurašyta 457,3 tūkst. Lt, 200-osios likutis metų pabaigoje lygus 0, todėl darytina išvada, kad faktinės išlaidos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitose (Formoje Nr. 2) ir ataskaitiniais metais nurašyta išlaidų suma Pažymoje dėl lėšų sąskaitoje 230 „Finansavimas iš biudžeto“ turėtų sudaryti 457,3 tūkst. Lt, nurodyta 469,4 tūkst. Lt (vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 267.1 punktu į sąskaitos 23 debetą nurašoma sukaupta per biudžetinius metus išlaidų suma).

- Veislynas metų pradžioje turėjo 163,2 tūkst. Lt pavedimų lėšų (apskaitoje nurodė 232 sąskaitoje kaip finansavimą iš kitų šaltinių), pagal apskaitos duomenis padarė 124,9 tūkst. Lt faktinių išlaidų, piniginių lėšų metų pabaigoje nėra, atsargų sąskaitoje tik 7,9 tūkst. Lt, be to, dalis

jų įsigyta iš biudžeto lėšų, debitorinio įsiskolinimo dalis iš pavedimų lėšų sudaro tik 19,9 tūkst. Lt, todėl darytina išvada, kad pavedimų lėšų faktinių išlaidų apskaita buvo vedama neteisingai, nes metų pabaigoje nurodytas 50,3 tūkst. Lt finansavimo šaltinis nepagrindžiamas jokiais balanso aktyvo pusės įrašais. Balanse nei Finansavimas iš kitų šaltinių (44 eilutė), nei Atsiskaitymai už pavedimų lėšas (64 eilutė) neužregistruoti (pagal Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 130 punktą pavedimų lėšos registruojamos 176 sąskaitos kredite).

- Skyrėsi duomenys, pateikti Mokesčių inspekcijai pagal PVM deklaracijas (2005 metai) ir apskaitos registruose: pagal PVM deklaracijas grąžintinas PVM turėtų būti 47,8 tūkst. Lt (mokesčių inspekcija negrąžino), o pagal apskaitos duomenis sudarė 20,4 tūkst. Lt.

- Pagal Ataskaitos apie 2004 m. birželio 4 d. sutartyje Nr. 371 ir 2004 m. balandžio 27 d. Susitarime Nr. 8P-228 numatytų įsipareigojimų vykdymą panaudojant Europos Bendrijos finansinės paramos lėšas 2005 m. liepos 1 d. duomenis nustatėme, kad Veislyne buvo atliekami rekonstrukcijos ir statybos darbai. Pavyzdžiui, 2004 metais buvo vykdomas tvenkinių apsaugos pastato įrengimas, tačiau apskaitoje toks pastatas nei kaip ilgalaikio turto vienetas, nei kaip nebaigtos statybos objektas neužregistruotas, taip yra pažeidžiamas Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 256 punktas, pagal kurį nebaigtų ir baigtų, bet neperduotų naudoti objektų statybos arba rekonstravimo sąnaudos metų pabaigoje ne nurašomos, bet perkeliama į kitus metus.

- Buvo tikrinti metinės inventurizacijos, atliktos pagal Veislyno direktoriaus 2005-11-14 įsakymą Nr. 50, dokumentai. Tikrintais atvejais nustatyta, kad buvo pažeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintų Inventurizacijos taisyklių 26 punktas, nes nebuvo inventorizuoti nebaigtos statytos darbai; 27 punktas, nes nebuvo inventorizuotas visas Veislyne buvęs turtas; 50 punktas, nes nebuvo inventorizuotos Veislyno skolos ir skolos Veislynui; 62, 63 punktai, nes gautų aprašų nepatikrino vyr. buhalteris ir faktiškai inventorizuotų objektų likučiai nebuvo sutikrinami su buhalterinės apskaitos duomenimis.

- Turtas už 11,5 tūkst. Lt (suvirinimo stotelė GMSH200, siurblys D300/121, trys valtyės), nurodytas kaip įsigytas iš Europos Bendrijos finansinės paramos lėšų, taip pat šis turtas užregistruotas 32.1 programos materialiojo turto įsigijimo faktinėse išlaidose.

- Lietuvos valstybinis žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centras perdavė, o Laukystos žuvų veislynas priėmė, tačiau apskaitoje neužregistravo 43,2 tūkst. Lt vertės ilgalaikio turto.

Esant tokiai situacijai mes negalėjome nustatyti teisingų Balanso likučių – Veislyno ilgalaikio materialaus ir nematerialaus, trumpalaikio turto, atsargų likučių, įsipareigojimų dydžio ir struktūros, biudžeto lėšų naudojimo.

Valstybinėje kiaulių veislininkystės stotyje (toliau tekste – Stotis)

11. Stotyje apskaita buvo tvarkoma pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos nuostatas. Buvo pažeidžiami minėtos tvarkos 33, 103, 123, 125, 130, 132, 144, 202, 209,

237, 266 punktai. Esant netinkamai Stoties apskaitos sistemai, mes negalėjome nustatyti biudžeto lėšų naudojimo pagal patvirtintą išlaidų ekonominę klasifikaciją.

12. Stoties direktorius 2005-01-03 įsakymu Nr. V-2 patvirtino kontrolinio penėjimo padalinio etatų sąrašą, kuriame numatė 38,5 pareigybes (etatus), iš jų 6 pareigybėms (kiaulių šėrikams ir skerdikams) atlyginimas patvirtintas pažeidžiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 1 punktą.

13. Stoties direktorius pasirašė darbo sutartį (2004-04-01 Nr. 444) dėl papildomo darbo neegzistuojančioje Gyvulių produktyvumo kontrolės tarnyboje su savimi, pagal kurią numatė sau už papildomą darbą direktoriaus pareigose neegzistuojančioje Gyvulių produktyvumo kontrolės tarnyboje mokėti 1 000 tūkst. Lt mėnesinį atlyginimą. Darbui kitaip įvardytoje tarnyboje (Kontrolės asistentų tarnyboje) direktorius pasitvirtino pareiginius nuostatus, kuriuose numatė organizuoti ir kontroliuoti kontrolės asistentų tarnybos darbą. Tačiau kontroliuoti ir koordinuoti visų Stoties specialistų darbą yra Stoties direktoriaus funkcija, numatyta jo pareiginėje instrukcijoje, patvirtintoje Žemės ūkio ministerijos sekretoriaus. Pagal darbo sutartį Nr. 444 direktoriui per 2005 metus buvo priskaičiuota ir išmokėta 12 000 Lt darbo užmokesčio ir 3 720 Lt soc. draudimo įmokų.

Darbo sutartis dėl papildomo darbo neegzistuojančioje Gyvulių produktyvumo kontrolės tarnyboje Stoties direktorius pasirašė su direktoriaus pavaduotoju, vyr. finansininke/ vyr. buhalterė, finansininke/buhalterė, vairuotoju, vyr. kiaulininkystės specialistu.

Tokiu būdu už darbą neegzistuojančioje tarnyboje minėtiems darbuotojams 2005 metais buvo priskaičiuota ir išmokėta 45,7 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 14,2 tūkst. Lt soc. draudimo įmokų. 2006 m. gegužės mėn. darbuotojai raštu išsipareigojo iki metų pabaigos grąžinti į valstybės išdo sąskaitą neteisėtai gautą darbo užmokestį. Į valstybės biudžetą 2005 m. gegužės 30 d. buvo pervesta 6 448 Lt.

14. Stotis visų pajamų (tikrintais atvejais – 927,5 tūkst. Lt), kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 22 punktas, neįmokėjo į valstybės biudžetą. Iš neįmokėtų į biudžetą pajamų, nesant asignavimų valdytojo patvirtintos išlaidų sąmatos, darė išlaidas. Todėl buvo pažeistas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 straipsnio 5 dalies reikalavimas.

15. Stotis, 2005 metais įsigydama medikamentų, statybinių medžiagų, paslaugų pagal 2005-01-10 autorinę sutartį Nr. 1 su S. Kerziene netaikė nė vieno Viešųjų pirkimų įstatymo 36 straipsnyje numatytų pirkimų būdų.

Lietuvos valstybiniame žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centre (toliau tekste – Centras)

16. Pažeidžiant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 17 straipsnį, Centro finansinės ataskaitos buvo sudarytos ne pagal buhalterinių sąskaitų duomenis, o buhalterinė apskaita buvo tvarkoma pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos nuostatas.

Nustatėme:

- Nebaigtos statybos inventorizacijos formaliai atliktos 2005-06-15 ir 2005-11-24, tačiau nepagrįstos jokiais skaičiavimais ar sutikrinimo žiniaraščiais. Apskaitoje nėra registro, kuriame būtų registruojamos nebaigtos statybos išlaidos pagal kiekvieną objektą.

- Įsigytas montuotinas ilgalaikis turtas (įranga, siurbliai, baseinai ir pan.) buvo rodomas ir nebaigtos statybos sąskaitoje, ir kaip atskiras ilgalaikio turto vienetas, kuriam skaičiuojamas nusidėvėjimas. Be to, nusidėvėjimas priskaitomas ir turtui, kuris yra nebaigtos statybos dalis. Nustatyta, kad pagal UAB „Elektromašinos ir jų servisas“ sąskaitą LBF Nr. 5947786 gautos sklendės, vožtuvai ir pan. už 61 478 Lt užregistruotos apskaitoje 2004 m. kaip atskiri ilgalaikio turto vienetai Žeimenos šlakių ceche, jiems per du metus priskaičiuotas 12 040 Lt nusidėvėjimas. Ši įranga yra užregistruota ir kaip Žeimenos lašišinių žuvų veisimo cecho vandens siurblynės rekonstrukcijos nebaigtos statybos dalis (2005-11-01 pažyma). Turtą pripažinus tinkamu naudoti pagal 2005-07-21 patvirtintą aktą, užregistruotas 401 761 Lt vertės ilgalaikis turtas (pridėti 88 487 Lt vertės siurbliai iš lašišų cecho, atstatytas jiems priskaitytas nusidėvėjimas), tačiau pagal minėtą sąskaitą gautos sklendės, vožtuvai ir pan. nenurašyti iš Žeimenos šlakių cecho ilgalaikio turto sąrašo.

- Nusidėvėjimo skaičiavimo tvarka Centre prieštarauja Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 46 punkto reikalavimams.

- Pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 237 punktą, Centre iš vieno struktūrinio padalinio į kitą perduodant materialines vertybes (įskaitant veisiamas žuvis), buvo išrašomos sąskaitos faktūros ir registruojamos 200-ojoje buhalterinėje sąskaitoje kaip faktinės išlaidos.

- Veisiamos žuvys buvo registruojamos apskaitoje, darant buhalterinius įrašus, kurie neatitinka Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos IX skyriaus „Išlaidos“ nuostatų. Centre buvo skaičiuojama vieno tūkstančio ikrų savikaina, kurią sudaro darbo užmokestis, „Sodros“ mokestis, elektros, pastatų eksploatacijos, filialų administracijos išlaikymo ir kitos išlaidos. Vadovaujantis minėtu savikainos skaičiavimu, apskaitoje buvo registruojamos „pagamintos“ lervutės ir apvaisinti ikrai, darant įrašą: D067K200 (ekonominės klasifikacijos išlaidos 2.1.1.1.30). Tokie įrašai neteisingi, nes lervučių ir ikrų pagaminimui patirtos faktinės išlaidos pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius buvo registruojamos jas darant (tai Centro veikla, numatyta Nuostatuose ir šiai veiklai Centras gauna biudžetinį finansavimą).

- 2005 metais kasinės ir faktinės išlaidos buvo daromos ir apskaitomos nurodant neteisingą išlaidų ekonominės klasifikacijos kodą.

- 2005 m. Centro Balanso eilutėje Nr. 14 nurodyta, kad 2005 metų pabaigoje pavedimų lėšų sąskaitoje Centras turėjo 112,7 tūkst. Lt, tačiau eilutėje Nr. 64 (atsiskaitymai už pavedimų lėšas (176)) nurodė tik 80 tūkst. Lt. Darytina išvada, kad vedama pavedimų lėšų apskaita prieštarauja Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 130, 200 punktų nuostatoms.

- Faktinių išlaidų likučiai asignavimų ir faktinių išlaidų apskaitos knygoje (toliau tekste – registre) ir finansinės atskaitomybės formoje Nr.2 pagal programą 32.1 skirtingi. Pavyzdžiui, *Ryšių paslaugos* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.1.1.05) eilutėje Nr. 14 nurodyta 323,1 tūkst. Lt, o registre nurodyta 232,1 tūkst. Lt, skirtumas sudaro 91 tūkst. Lt; *Transporto išlaikymas* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.1.1.06) eilutėje Nr. 15 parodyta 20,2 tūkst. Lt mažesne suma negu faktinių išlaidų registre; *Komandiruotės (transporto, apgyvendinimo ir kitos komandiruotės išlaidos)* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.1.1.11) eilutėje Nr. 20 nurodyta 92,5 tūkst. Lt, o registre – 98,6 tūkst. Lt, skirtumas sudaro 6,1 tūkst. Lt; *Kitos paslaugos* (ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.1.1.30) eilutėje Nr. 28 nurodyta 34,8 tūkst. Lt mažesnė suma negu registre; *Kitas ilgalaikis materialus turtas* (ekonominės klasifikacijos kodas 3.1.1.5.1.03) eilutėje Nr. 107 parodyta 80 tūkst. Lt. mažesnė suma; Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje neparodytos 79,5 tūkst. Lt ilgalaikio turto įsigijimo (*Išlaidos kitoms mašinoms ir įrenginiams* – kodas 3.1.1.3.1.2.) faktinės išlaidos (neįtraukus vieno registro (monitoringo) duomenų).

Atkreiptinas dėmesys, kad analogiškas klaidas ir apskaitą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus Centras darė ir 2004 m. (nustatyta 2004 metų finansinio audito metu). Centras raštais 2005-05-23 Nr. 4A-191 ir 2005-12-23 Nr. 4A-463 informavo Valstybės kontrolę apie 2004 m. finansinio audito metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą. Papildomai patikrinę, nustatėme, kad pateiktos rekomendacijos nebuvo įgyvendintos arba į jų įgyvendinimą buvo pažiūrėta formaliai. Tai lėmė klaidų buvimą ir 2005 metais.

17. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 3 dalis numato, kad biudžeto asignavimų valdytojai ir jiems pavaldžios biudžetinės įstaigos negali prisiimti jokių skolinių įsipareigojimų. Centras, pagal šešias lizingo sutartis dėl automobilių išpirkimo prisiėmęs skolinius įsipareigojimus, nesivadovavo minėto įstatymo nuostata.

Valstybinėje augalų apsaugos tarnyboje (toliau tekste – Tarnyba)

18. Tarnyba 2005 m. įsigydama 69,1 tūkst. Lt vertės atsargas išlaidas darė iš *Kompiuterinei programinei įrangai* suplanuotų lėšų (ekonominės klasifikacijos kodas 3.1.2.1.1.02), nors turėjo už medžiagas mokėti iš *Kitoms prekėms* skirtų išlaidų (ekonominės klasifikacijos kodas 2.2.1.1.1.10.), taip pažeidė Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 straipsnio 5 dalį. Dėl to Biudžeto

išlaidų sąmatos įvykdymo 2006 m. sausio 1 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) *Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos* padidintos, o *Prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos* sumažintos 69,1 tūkst. Lt. Šia suma Tarnyba nepagrįstai padidino 2001 m. įsigyto nematerialaus turto (Fitosanitarinio registro) vertę ir per 2005 m. priskaičiavo 69,1 tūkst. Lt amortizaciją. Todėl Išlaidų sąmatų vykdymo 2006 m. sausio 1 d. balanse (forma Nr. 1) metų pabaigoje ilgalaikio turto vertė (2 eilutė) ir nematerialiojo turto amortizacija (47 eilutė) (atitinkamai ir Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2006 m. apyskaitoje (forma Nr. 3) įrašyti duomenys) nepagrįstai padidinta 69,1 tūkst. Lt.

Tarnyba minėtas turto registravimo klaidas ištaisė 2006 m. I ketvirtį.

Pagal Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 21 straipsnio 1 dalį už apskaitos organizavimą atsako vadovas, o už buhalterinių įrašų teisingumą pagal minėto įstatymo 11 straipsnio 1 dalį – vyriausiasis buhalteris. Be to, pagal Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 2 dalį viešojo juridinio asmens vadovas sukuria ir prižiūri finansų kontrolės veikimą viešajame juridiniame asmenyje.

Dėl audito metu nustatytų klaidų, teisės aktų pažeidimų ir teiktų rekomendacijų buvo informuota Valstybės kontrolės raštais:

Ministerija: 2005-10-11 Nr. S-(1060-1.10.1)-1812 „Dėl vidaus kontrolės vertinimo“, 2005-12-16 Nr. S-(1060-1.10.1)-2195 „Dėl trijų ketvirčių finansinėse ataskaitose nustatytų klaidų“, 2006-01-24 Nr. S-(1060-1.10.1)-93 „Dėl valstybinio finansinio audito“.

Pavaldžios biudžetinės įstaigos ir Ministerija raštais „Dėl valstybinio finansinio audito“:

Lietuvos valstybinis augalų veislių tyrimo centras 2005-10-29 raštu Nr. S-(1060-1.11)-1903,

Valstybinė mašinų bandymo stotis 2005-10-29 raštu Nr. S-(1060-1.11)-1904,

Valstybinė kiaulių veislininkystės stotis raštais 2005-10-29 Nr. S-(1060-1.11)-1905 ir 2006-04-28 Nr. S-(1060-1.11)-703,

Valstybinė augalų apsaugos tarnyba raštais 2005-10-29 Nr. S-(1060-1.11)-1906 ir 2006-03-17 Nr. S-(1060-1.11)-351,

Kauno augalų veislių tyrimo stotis 2006-03-15 raštu Nr. S-(1060-1.11)-338,

Laukystos žuvų veislynas 2006-03-24 raštu Nr. S-(1060-1.11)-384,

Lietuvos valstybinis žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centras 2006-05-09 raštu Nr. S-(1060-1.10.1)-775.

Manome, kad minėtų klaidų buvimą lėmė tinkamos apskaitos politikos, kontrolės procedūrų nebuvimas. Mes norime pabrėžti, kad Ministerija privalo kuo skubiau įvykdyti Valstybės kontrolės raštuose teiktą rekomendaciją – parengti finansinės atskaitomybės rengimo taisykles/tvarkas ir numatyti atitinkamas kontrolės procedūras, kurios, vykdant Buhalterinės apskaitos, Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymų ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos nuostatas, užtikrintų teisingų finansinių ataskaitų sudarymą. Taip pat labai svarbu reglamentuoti suvestinės

finansinės atskaitomybės sudarymą ir kontrolę, užtikrinti pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ataskaitų teisingumą. Atkreipiame dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 6 punkte ir Biudžetinių įstaigų įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad asignavimų valdytojai turi užtikrinti (garantuoti) pavaldžių įstaigų finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą, o Ministerijoje neužtikrinamas minėtų įstatymų nuostatų įgyvendinimas.

Ministerija turi koreguoti žemės ūkio ministro įsakymais patvirtintas taisykles, panaikinti biudžetinių įstaigų rėmimą, subsidijavimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punktu asignavimų valdytojas turi patvirtinti pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms programų sąmatas ir biudžeto asignavimus jose turi paskirstyti pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Ministerija turi spręsti klausimą dėl vadinamojo Gretutinio fondo likučio. Nesant tokio sprendimo, nenaudoti minėto fondo lėšų.

Ministerija turėtų pervesti į Valstybės išdo sąskaitą 322,8 tūkst. Lt 2004 metais padarytų iš Kaimo rėmimo programos ir 2005 metais jai grąžintų išlaidų, apskaitytų kaip 88.2 programos pajamų.

Finansinio audito 6-ojo departamento direktorė

Audronė Davidavičienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Danguolė Krištopavičienė